

19 ЖОВТНЯ

Олександр Пушкін

Роняє ліс багряний свій убір,
Сріблить мороз поля зів'ялі й голі,
Прогляне день, неначе мимоволі,
І падає за край окружних гір.
Палай, камін, у келії дозвільній;
А ти, вино, негод осінніх друг,
Хоч би на мить у чаші цій похмільній
Дай забуття моїх гірких недуг.

Печалюсь я: до друга дальній світ,
З яким запив би довгу я розлуку,
Якому б міг сердечно стиснуть руку
І побажать веселих безліч літ.
Я п'ю один; дарма моя уява
Товаришів скликати поспіша;
Не чую я знайомої появи
І милого не жде моя душа.

Я п'ю один. На берегах Неви
Товариші мене сьогодні чують...
Але чи й там усі з вас бенкетують?
Кого іще не дочекались ви?
Хто зрадив ще чудову нашу звичку,
Кого забрав холодний світ од вас?
Хто не прийшов на братню перекличку?
Чий голос змовк? Хто передчасно згас?

Він не прийшов, кудрявий наш співець,
Гітари вже не чути голосної,
Під міртами Італії ясної
Заснув навек, і дружній чийсь різець
Не вирізьбив на російській могилі
Там мовою вітчизни кілька слів,

Аби знайшов слова привіту милі
Син півночі, що в край чужий забрів.

Чи ти сидиш в кругу товаришів,
Чужих небес коханець нетерплячий?
Чи знов ідеш на тропік ти гарячий
І вічний лід опівнічних морів?
Щаслива путь!.. З лицейського порога
На корабель ти став без вороття,
І з того дня в морях твоя дорога,
О, хвиль та бур улюблене дитя!

І ти зберіг у долі мандрівній
Прекрасних літ всі звичаї недавні:
Лицейський шум, забави наші славні
Між хвиль морських жили в душі твоїй;
Ти простягав нам із-за моря руку,
Ти нас одних у спогадах носив
І повторяв: на довгу ще розлуку
Незбагнений нас фатум осудив!

Міцний навек, о друзі, наш союз!
Він, як душа, одвічний, неподільний;
Незрушний він, прекрасний і свавільний,
У затишку родився дружніх муз,
І нас куди б не кидала година,
І щастя теж куди б не привело,
Незмінні ми: весь світ для нас чужина.
Вітчизна нам — лиш Царськеє Село!

Із краю в край грозою гнаний я,
Серед тенет недолі грозової,
Схвильований я дружбою новою,
І голова схиляється моя...
З благаннями печальними бентежно,
З надією юнацьких світлих літ,

Віддався другим я друзям безбережно.
Та був гіркий небратній їх привіт.

І нині тут, в забутій глушині,
В оселі хуг страшних і снігопаду,
Я радісну й солодку мав відраду:
Я трьох із вас, о друзі, в тишині
Тут обійняв. Поета дім опальний,
О, Пущин мій, ти перший навістив;
Ти звеселив вигнання день печальний,
В ліцея день його перетворив.

Ти, Горчаков, щасливець з перших днів.
Хвала тобі — холодний блиск фортуни
Не заглушив душі твоєї струни:
Все той же ти для нас, товаришів.
Нам різну путь судьба судила строга,
Ступивши в світ — ми швидко розійшлись,
Та ось звела нас польова дорога,
Зустрілись ми й по-братськи обнялись.

Коли спіткав мене фортуни гнів,
Для всіх чужий, бездомний, сиротою
Під бурею поник я головою
І ждав тебе, віщун пермеських дів.
І ти прийшов, син лінощів натхненний,
О, Дельвіг мій, твій голос пробудив
Сердечний жар, що довго тлів священний,
І радо я судьбу благословив.

Пісенний дух з дитинства в нас горів,
І дивний пал натхнення ми пізнали;
Ще з юних літ дві музи нас вітали,
Солодкий дар їх нас ласкаво грів:
Та вже любив я оплески і славу,
Ти ж для душі і муз лише співав;

Свій дар життя я тратив без увагу,
Ти ж геній свій у тиші звеличав.

Служіння муз не терпить суєти,
І мусить бути прекрасне величавим:
Та юнь зове нас усміхом лукавим,
І велич мрій нас кличе у світи...
Отямимось — і скорбними очами
Ми дивимось в минуле без надій.
Скажи, Вільгельм, було ж таке і з нами,
По музі брат і друг коханий мій?

Пора, пора! Душевних наших мук
Не вартий світ; розвіємо оману!
Сховай життя у самоту туманну!
Я, друже, жду твоїх стискання рук.
Прийди, огнем розмов своїх одразу
Ти наладнай сердечні струни знов;
Згадаємо бурхливі дні Кавказу,
І Шіллера, і славу, і любов.

Пора й мені... Гуляйте в добрий час!
Відрадне я вже чую зустрічання;
В поетове повірте віщування:
Промчиться рік, і знову я між вас.
І прийде строк надій моїх завітних,
Промчиться рік, я буду знову ваш!
О, скільки сліз і вигуків привітних,
І піднятих угору скільки чаш!

Ми першу з них у день знаменний цей
Наллєм повніш в честь нашого союзу!
Благослови, моя весільна муза,
Благослови: нехай живе ліцей!
За вчителів, що честь і юність нашу
Леліяли, за мертвих і живих,

Здіймім до уст манливу повну чашу,
Забувши зло, за благо вип'єм їх.

Повніш, повніш! Поки зійде зоря,
Усі до дна, до краплі випивайте!
За кого ж це? О, друзі, відгадайте...
Ура, наш цар! Так! вип'єм за царя.
Людина він! Владає ним хвилина,
Він раб чуток, раб сумнівів, страстей;
Простім йому неправее гоніння:
Він взяв Париж, він заснував ліцей!

Гуляймо-бо, поки ще дальня путь!
Але наш круг із кожним днем рідіє;
Хто в гробі спить, хто дальній сиротіє;
Судьба зорить, ми в'янем; дні пливають;
Старіємо, і тихше серце б'ється,
І нить життя кінчаємо снують.
Кому ж із нас під старість доведеться
Самому день ліцею святкувать?

Нещасний друг! у нових поколіннях
Набридлий гість і зайвий і чужий,
Згадає нас в дні зустрічів незмінних,
Закривши зір схвильовано-сумний.
Хай стріне він, і радий, і печальний,
За чашею цей день після негод,
Як нині я, вигнанець ваш опальний,
Його провів без горя і турбот.